

Szymon Pilecki

70-lecie ustawy sejmowej dotyczącej Karaimów

Awazymyz : pismo historyczno-społeczno-kulturalne Karaimów nr 1(12), 17

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

70-lecie ustawy sejmowej dotyczącej Karaimów

W kwietniu 2006 r. Karaimi polscy, a wraz z nimi także i litewscy, powinni przypomnieć sobie istotne wydarzenie sprzed 70 lat – uchwalenie przez Sejm RP Ustawy z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Karaïmskiego Związku Religijnego w RP (Dz.U. nr 30, poz.241). Uzupełnieniem tej ustawy było rozporządzenie Rady Ministrów z 26.08.1936 r. o uznaniu Statutu KZR w RP (Dz.U. nr 72, poz.518). Warto tu podkreślić, że ustawa i statut karaïmskie były „bliźniaczą siostrą ustawy muzułmańskiej” nie tylko z powodu równoczesności ich wniesienia do Sejmu, uchwalenia i ogłoszenia, ale też ze względu na konstrukcję prawną, ujęcie i sformułowania poszczególnych zagadnień i unormowanie stosunku Państwa do nich.

Obie ustawy wchodziły w życie z dniem ogłoszenia. Podpisali je: prezydent RP Ignacy Mościcki, prezes Rady Ministrów Marian Zyndram-Kościałkowski, minister spraw wewnętrznych Władysław Raczkiewicz i minister WRiOP Wojciech Świętosławski. Aktami wykonawczymi do obu ustaw były dwa rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1936 r. o uznaniu statutów obu związków religijnych.

Dnia 26.04.1936 r. w wielkiej sali konferencyjnej Wileńskiego Urzędu Wojewódzkiego Minister WRiOP uroczysto wręczył muftiemu Szynkiewiczowi oraz hachanowi Szapszałowi oprawione egzemplarze Dziennika Ustaw ze statutami obu związków wyznaniowych, a następnie przekazał im odznaki komandorii z gwiazdą Orderu Polonia Restituta. Minister wskazał na wagę uregulowanych spraw oraz na to, że władze państwowe kontynuują dawne polskie tradycje tolerancji i równouprawnienia. Obaj zwierzchnicy religijni odpowiedzieli górnolotnymi mowami, deklarując w imieniu swych narodów wierność i oddanie Rzeczypospolitej.

Po II wojnie światowej – w związku ze zmianą granic RP – główne dżymaty z okresu międzywojennego, a wraz z nimi i ustanowione ustawą siedziby hachana, Duchownego Zarządu i in. znalazły się poza Polską. Wprawdzie pod względem prawnym formalnie nadal obowiązywała ustawa z 1936 r., ale część przepisów stała się nieaktualna. Już więc w 1945 r. powstał „Komitet Organizacyjny KZR w RP” w składzie: prof. A. Zajączkowski (działający z upoważnienia hachana S. Szapszała),

Z. Szpakowski z Łucka i A. Rojecki z Wilna. Zalaśniał on organizowanie i rejestrację nowych dżymatów, które powstały w Opolu, Wrocławiu i Gdańsku. Na Zjeździe Delegatów w 1947 r. powołano Tymczasowy Duchowny Zarząd Karaïmski, który miał m. in. opracować projekt nowelizacji Ustawy z 1936 r. W porozumieniu z władzami ustalono jednak, że zamiast tego opracuje się jej zamiennik w postaci Statutu KZR w RP, regulujący stan prawny w zmienionych warunkach powojennych. Po spełnieniu wszystkich wymogów prawnych Statut ten został opracowany, uchwalony i decyzją z 10.05.1974 r. zatwierdzony przez Urząd do Spraw Wyznań Urzędu Rady Ministrów. Na jego podstawie przeprowadzono wybory zarządu KZR w 1974 r. i kolejne wybory w 2003 r.

Szymon. Pilecki
Warszawa

GRUPA UCZESTNIKÓW UROCZYSTOŚCI WRĘCZENIA USTAWY
W DNIU 26.IV.1936 ROKU.

Na zdjęciu widzimy Pana Ministra Wojciecha Świętosławskiego pomiędzy J. E. Hachanem i J. E. Muftim oraz przedstawicieli wyższych władz z p. Wojewodą Ludwikiem Bociańskim, J. M. Rektorem U.S.B. W. Staniewiczem, Kuratorem Okr. Szkoln. K. Szelągowskim, Dyrektorem Dep. Izby Kontr. Państw. E. Kobeckim, Wice-Wojewodą M. Jankowskim na czele.

Interesujący artykuł na ten temat:

Stanisław Dzieciolowski

Nr 14 (495) IV kadencja

Aneks - Z dziejów parlamentaryzmu polskiego.
Ustawy o muzułmańskim i karaïmskim związkach
wyznaniowych.

<http://kronika.sejm.gov.pl/kronika.2002/text/par-14-5.php?par=5&srtd=1>